

บรรณาธิการแถลง

วารสารเล่ม 4 นี้ เป็นเล่มสุดท้ายของปี 2521 ซึ่งคณะผู้จัดทำได้พยายามอย่างที่สุดที่จะให้ออกทันในรอบปี สำหรับการออกวารสารทุกเล่มในปีที่ล่าช้ากว่ากำหนดมานั้น สาเหตุประการหนึ่งก็คือ การสรรหาบรรณาธิการและผู้ช่วยตามวิธีการใหม่ของสถาบันเราต้องใช้เวลาพอสมควร อย่างไรก็ตามในรอบปีที่แล้วได้มีการออกฉบับพิเศษของบรรณาธิการคนเดิม (คนเดียวกับคนปัจจุบัน) เพื่อเป็นการทดแทนให้แล้ว คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะไม่ทำให้ท่านผู้อ่านผิดหวังที่ต้องรอคอยอ่านในปีใหม่ อย่างไรก็ตาม วารสารของเราจะออกได้ตามกำหนดหรือไม่ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของท่านทั้งหลายที่จะส่งบทความและงานเขียนในคอลัมน์ต่าง ๆ มาลงพิมพ์ในวารสารนี้ได้ตามกำหนดเวลา และขอกล่าว้ำว่าทางคณะผู้จัดทำยินดีรับผลงานของท่านทั้งหลายไว้พิจารณาเสมอ เพียงขอให้ท่านโปรดส่งผลงานมาให้ทางคณะผู้จัดทำเสียแต่เนิ่น ๆ หนึ่ง เนื่องจากความพยายามที่จะออกวารสารให้เร็วที่สุดในเวลากระชั้นชิด จึงทำให้เล่มที่ 3 ที่ผ่านมามีผู้อ่านพร้อมกับข้อบกพร่องในเรื่องตัวสะกดการันต์หลายแห่ง ซึ่งเป็นผลมาจากการติดตามการตรวจปฐพีของคณะผู้จัดทำกับเจ้าหน้าที่พิมพ์ยังมีไม่พอ จึงต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย และตั้งใจว่าข้อบกพร่องนี้จะลดน้อยลงในวารสารเล่มนี้และเล่มต่อไป

สำหรับการเขียนบรรณาธิการแถลงเล่มนี้ ดิฉันได้รับมอบหมายให้เขียนแทนบรรณาธิการ ในฐานะที่เป็นนักเขียนหน้าใหม่ ซึ่งอาจจะมีข้อบกพร่องอยู่บ้างไม่มากก็น้อยจึงหวังในการอภัยจากท่านผู้อ่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ในรอบปีนี้ได้จัดวารสาร 2 เล่ม ให้มีแนวทางเรื่องเดียวกัน (Theme) ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่คณะผู้จัดทำได้กำหนดไว้ กล่าวคือในเล่มที่ 2 เป็นเรื่องแนวทางการรู้ทันพฤติกรรม อีกเล่มหนึ่งคือ เล่มที่ 4 นี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ ซึ่งกำลังได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง บทความในเล่มนี้ได้กล่าวถึงแนวความคิดในเรื่องนโยบายสาธารณะและนโยบายสาธารณะเฉพาะด้านต่าง ๆ ที่ไม่ซ้ำกัน คือ ทางด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ การเมืองและการบริหารราชการ การศึกษา และสังคม โดยที่นโยบายในด้านต่าง ๆ เหล่านี้อาจมี

ผลสะท้อนถึงประชากรส่วนใหญ่หรือเพียงบางส่วนของประเทศ ทั้งนี้ การเรียงลำดับบทความ จึงมุ่งที่จะจัดนโยบายสาธารณะเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรกได้แก่บทความที่ 1 และ 2 เป็นการกล่าวถึงนโยบายสาธารณะที่มีผลถึงประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ส่วนบทความที่ 3 ถึง บทความที่ 6 เป็นนโยบายที่มีผลถึงประชากรบางส่วน อย่างไรก็ตามการจัดประเภทนี้ไม่สามารถแบ่งได้อย่างเด็ดขาด ที่จริงแล้วควรกล่าวถึงส่วนของประชากรที่จะได้รับผลของนโยบายต่างๆ เหล่านี้จะอยู่บนแนวที่ติดต่อกัน (Continuum) จากมากไปหาน้อย นอกจากบทความต่างๆ แล้ว บทบรรณาธิการได้ช่วยเสริมโดยกล่าวถึงแนวการศึกษา นโยบายสาธารณะไว้อีกด้วย

ผู้เขียนบทความในเล่มนี้เป็นอาจารย์ในสถาบันเกือบทั้งหมด ยกเว้น คุณเอกรัตน์ ลัมเกียรติไพรัตน์ ซึ่งเป็นนักศึกษาเก่าของสถาบัน ผู้เขียนท่านนี้เป็นนักเขียนหน้าใหม่ ซึ่งมีความตั้งใจที่จะส่งผลงานมาให้ทางคณะผู้จัดทำ จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ นอกจากนั้นบทความของผู้เขียนเองคือบทความที่ 1 นับว่าเป็นบทความชิ้นแรกของผู้เขียนถ้ามีสิ่งบกพร่องต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย ส่วนผู้เขียนท่านอื่นๆ ซึ่งได้แก่ ดร. จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา รศ. ชัยติยา กรวรรณสุต ดร. ธวัช วิชัยศิษฏ์ และ ผศ. อุทัย เลาหวิเชียร เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์มาก จึงถือว่าคณะผู้จัดทำโชคดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้บทความของท่านเหล่านี้มา นอกจากนี้ท่านทั้งหลายที่กล่าวนามมานี้เป็นผู้ที่ส่งผลงานมาเป็นประจำทำให้งานของเราดำเนินไปได้ด้วยดีตลอดมา จึงขอขอบคุณทุกท่านไว้ในโอกาสนี้ด้วย

ที่ต้องกล่าวถึงเป็นพิเศษคือ ดร. บุญเสริม วิสกุล ถึงแม้ท่านมีงานล้นมือแต่ก็ได้สละเวลาเขียนเรื่องเกี่ยวกับโครงการจัดหาน้ำสะอาดในชนบท ส่งมาตามที่คณะจัดทำขอร้องขอเขียนนี้ซึ่งได้นำมาลงในสารานุกรมนี้ นับว่าน่าสนใจมากเพราะได้กล่าวถึงนโยบายของรัฐบาลในเรื่องจัดหาน้ำสะอาดให้ประชาชนในชนบทซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ได้ชี้ให้เห็นข้อบกพร่องของการดำเนินงานตลอดจนเสนอข้อเสนอแนะในอันที่จะทำให้การดำเนินงานในเรื่องนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนคอลัมน์อื่นๆ ได้แก่ สถานการณ์บ้านเมืองโดย ดร. ณรงค์ชัย อัครเศรณี ซึ่งได้กล่าวถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทางเลือกในการพัฒนาประเทศไทย ซึ่งเป็นผลมาจากการสัมมนาพร้อมกันระหว่างนักวิชาการ และนักปฏิบัติการในราชการต่างๆ ที่จัดขึ้นโดยสมาคมพัฒนาระหว่างประเทศกับสมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทยเมื่อเร็ว ๆ นี้ วิจารณ์

หนังสือโดยอาจารย์ ดิน ปรัชญพฤกษ์ แห่งคณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แนะนำหนังสือโดยคุณสุกัลยา จิระวัชร และ คุณสุภาภรณ์ สังข์ศรี จากสำนักบรรณสารการพัฒนาเสริมทิศทางการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวทางการศึกษาศิลปะประยุกต์ โดย ดร. ประชุม สุวัทธิ ซึ่งนับเป็นผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์มากในวิชาสถิติ ส่วนอาจารย์ ถวัลย์ วรเทพ-พุดมิพงษ์ ได้กรุณาเขียนเรื่องการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะตามแนวทางการศึกษาใหม่ในบทบาทวิชาการ ซึ่งเป็นการเสริมบทความต่าง ๆ ที่อยู่ในแนวของนโยบายสาธารณะได้เป็นอย่างดี ทางคณะผู้จัดทำขอขอบคุณทุกท่านที่ได้กล่าวนามมาข้างต้นมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ในเรื่องที่เกี่ยวกับเนื้อหาของบทความ พอกล่าวสรุปได้ดังนี้ บทความแรกเป็นของผู้เขียนเอง บทความนี้อาจจะหนักไปในทางค่านิยม โดยที่ได้เน้นถึงการนำเอาแขนงวิชาวิจัยการดำเนินงาน (Operations Research) มาประยุกต์กับงานด้านสาธารณสุข ผู้เขียนได้กล่าวถึงการสร้างแบบจำลองด้วยเครื่องจักรคำนวณ (Computer Simulation) ว่ามีส่วนสำคัญในการทดลองนโยบายใหม่ ๆ ของรัฐ เพื่อพิจารณาผลของนโยบายนั้น ๆ ก่อนที่จะนำนโยบายไปใช้ ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างการจำลองงานรักษายาบาลระดับจังหวัด โดยกล่าวถึงขั้นตอนต่าง ๆ ที่สำคัญในการดำเนินการจัดสร้างตัวแบบจำลอง (Simulation Model) แนวความคิดนี้สามารถนำไปสร้างตัวแบบจำลองของการรักษายาบาลระดับจังหวัดของจังหวัดใดก็ได้ นอกจากนี้ยังประยุกต์แนวความคิดนี้ไปสร้างตัวแบบจำลองในระบบงานอื่น ๆ ซึ่งนโยบายสาธารณะมีผลโดยตรง

บทความที่ 2 เป็นของคุณเอกรัตน์ ลัมเกียรติไพรัตน์ เรื่องผลกระทบของการขึ้นราคาไฟฟ้าต่อระบบเศรษฐกิจของไทย นโยบายที่เกี่ยวกับการขึ้นค่าไฟฟ้าก็เช่นเดียวกับบทความแรก คือ เป็นนโยบายที่อาจมีผลสะท้อนถึงประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ในเรื่องนี้ผู้เขียนได้แยกพิจารณาผลของการขึ้นค่าไฟฟ้าเป็น 4 ประเด็น คือ ผลที่มีต่อความต้องการไฟฟ้า ผลที่มีต่อการผลิต ผลที่มีต่อการลงทุนและผลที่มีต่อดัชนีราคา การพิจารณาถึงผลกระทบของการขึ้นค่าไฟฟ้านี้ได้พิจารณาเฉพาะองค์การที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ภาคครัวเรือน ภาคบริการ ภาคธุรกิจ และภาคอุตสาหกรรม ส่วนที่น่าสนใจเป็นพิเศษของบทความนี้ คือ การเสนอตัวแบบการลดรอยของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยอาศัยทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ตลอดจนเสนอค่าสัมประสิทธิ์การลดรอยที่ได้มาจากการคำนวณโดยใช้ข้อมูลของปี 2505 ถึงปี 2519 ตัวแบบนี้

ใช้เป็นประโยชน์ในการพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผลมาจากการขึ้นค่าไฟฟ้า

ในเรื่องของการกำหนดนโยบายสาธารณะนั้น ผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองมักเป็นผู้กำหนด โดยมีฝ่ายบริหารราชการเป็นผู้ดำเนินการให้นโยบายนั้น ๆ เป็นไปตามเป้าหมาย ในเรื่องนี้บทความที่ 3 ของ ดร. ธวัช วิชัยดิษฐ ได้ชี้ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารราชการกับระบบการเมือง ว่าไม่สามารถแยกจากกันได้อย่างเด็ดขาด บทความนี้ได้วิเคราะห์ระบบราชการไทย โดยศึกษาเฉพาะกรณีการเปลี่ยนแปลงของรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงนี้ได้พิจารณาทั้งในแง่ของกิจกรรมของกลไกของรัฐในการปฏิบัติงาน และในแง่ของการให้การศึกษาและการฝึกฝนอบรม โดยมีสาระสำคัญอยู่ที่การพิจารณาสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งได้ผ่านขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในระบบสมบูรณาญาสิทธิราช เผด็จการ และประชาธิปไตย

ส่วนบทความของ ผศ. อุทัย เลหาวิเชียร ซึ่งเป็นบทความที่ 4 ก็ได้เน้นถึงความสัมพันธ์ของการเมืองและการบริหารเช่นเดียวกับบทความที่ 3 วัตถุประสงค์ที่สำคัญของบทความนี้ คือ การกล่าวถึงความหมายของนโยบายสาธารณะ ประวัติความเป็นมาของแนวความคิดและการศึกษาวิชานโยบายสาธารณะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักรัฐประศาสนศาสตร์ ประเภทของนโยบายสาธารณะ ตลอดจนตัวแบบของการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ บทความนี้ได้ให้ข้อคิดที่น่าสนใจเกี่ยวกับข้อขัดแย้งระหว่างแนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะที่สามารถนำไปปฏิบัติได้กับแนวทางการศึกษาที่สามารถจัดสร้างเป็นทฤษฎีได้ ในส่วนหลังของบทความได้กล่าวถึงบทบาทของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่มีต่อนโยบายสาธารณะในฐานะที่เป็นสถาบันสำหรับผลิตนักบริหารและเป็นสถาบันที่มีนักวิชาการในหลายแขนงวิชา ท้ายที่สุดได้เขียนเป็นข้อเสนอแนะต่อสถาบันเพื่อกระตุ้นให้พิจารณาดำเนินการด้านนโยบายสาธารณะนี้ โดยอาจจะตั้งเป็นศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณะเป็นอาทิ

บทความที่ 5 เป็นภาษาอังกฤษ เรื่อง Dispersal and Location of Industries away from Metropolitan Areas ของ ดร. จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา บทความนี้กล่าวถึง

นโยบายของรัฐที่จะให้อุตสาหกรรมไปตั้งนอกเขตชุมชนโดยเน้นเฉพาะอุตสาหกรรมที่ไม่ใช่ agro-industries ผู้เขียนได้กล่าวถึงสาเหตุที่โรงงานต่าง ๆ เลือกตั้งในชุมชนโดยเฉพาะในและรอบเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงบางจังหวัด ตลอดจนชี้ถึงปัญหาที่โรงงานต่าง ๆ จะได้รับถ้าตั้งอยู่นอกเขตชุมชน ส่วนที่สำคัญของบทความนี้อยู่ตรงที่การกล่าวถึงมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาลในการดำเนินนโยบายดังกล่าว พร้อมกับชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องของมาตรการนั้น ๆ ตลอดจนเสนอแนะข้อแก้ไขไว้ด้วย

บทความสุดท้ายเป็นภาษาอังกฤษเช่นเดียวกัน ซึ่งกล่าวถึงนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับสตรีในประเทศไทย เขียนโดย รศ. ชัยศุภยา กรรณสูต ในส่วนแรกของบทความได้กล่าวถึงขั้นตอนที่สำคัญในการวางนโยบายทั่วไปของชาติ ต่อมาได้เน้นถึงการวางนโยบายของชาติใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับสตรีตลอดจนกล่าวถึงหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินงานตามนโยบายเหล่านี้ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงบทบาทของสตรี ปัญหาความเสมอภาค ปัญหาทางการศึกษาและอาชีพของสตรีไว้อย่างน่าสนใจ

โดยสรุปแล้วบทความในเล่มนี้ได้ให้ข้อคิดในหลาย ๆ ด้านที่เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับแนวความคิด แนวการศึกษา นโยบายในต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วพร้อมทั้งข้อเสนอแนะ ตลอดจนตัวอย่างการสร้างตัวแบบเพื่อใช้พยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้นโยบายสาธารณะบางอย่าง นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะถึงบทบาทของนักวิชาการที่จะไปมีส่วนทำให้การศึกษาตลอดจนการปฏิบัติที่เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะสะท้อนถึงความกินดีอยู่ดีของประชากรของประเทศ

เนื่องจากวารสารเล่มนี้เป็นเล่มสุดท้ายในรอบปี จึงได้ร่วมครรชนีของบทความเรื่องต่าง ๆ ที่ได้ลงในรอบปีนี้ไว้ด้วย อันเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของเราตลอดมา ทางคณะผู้จัดทำขอขอบคุณอาจารย์ศิริจันทร์ สุจริตกุล และอาจารย์นิศยา พิรานนท์ แห่งสำนักบรรณสารการพัฒนา ซึ่งเป็นผู้รวบรวมครรชนีดังกล่าวไว้ในโอกาสนี้ด้วย อนึ่งเพื่อให้วารสารของเราคงความเข้มทางวิชาการไว้ได้ ในขณะที่เอื้อประโยชน์ในแก่นเกร็ดความรู้และเป็นตัวเชื่อมให้ผู้อ่านทุกท่านหันต่อเหตุการณ์และมีความเข้าใจในความเป็นไปของบ้านเมืองอย่างดีนั้น ทางคณะผู้จัดทำยินดีรับคำติชมตลอดจนข้อเสนอแนะในการจัดทำวารสารตลอดเวลาเพื่อจะได้พิจารณาปรับปรุงการ

ดำเนินงานในปีต่อไป . ตลอดเวลาหนึ่งปีที่ผ่านมาเพื่อนอาจารย์หลายท่านได้กรุณาติชมมาเสมอ คณะผู้จัดทำก็ได้พยายามแก้ไขเรื่อยมา แต่ก็เชื่อว่ายังคงมีส่วนบกพร่องอยู่อีก เพราะเราทุกคน เป็นปุถุชน อย่างไรก็ตามก็คิดว่าทุกคนขออ้อมรับคำติชมต่างๆ ไว้ด้วยความยินดีและพร้อมที่จะแก้ไขเสมอ ในขณะที่เดียวกันเราก็หวังใจว่าคงจะได้รับความร่วมมือในด้านการเขียน และคำติชม ตลอดจนการตอบรับการเป็นสมาชิก (อัตราค่าสมาชิก 60 บาทต่อปี) เพื่อช่วยให้เราสามารถผลิตผลงานสู่สายตาของท่านได้อย่างไม่หยุดยั้ง

สุดท้ายนี้ในวาระดิถีขึ้นปีใหม่คณะผู้จัดทำขออวยพรให้ผู้อ่านทุกท่านประสบแต่ความสุขและความก้าวหน้าในชีวิตตลอดไป

สมบูรณ์วัลย์ เหมคำสตร์